

Πρόγραμμα LIFE Prespa Waterbirds

Αναφορά για την ημερίδα σχετικά με τη διαχείριση μαζικών προσβολών υδρόβιων πουλιών από λοιμώδη νοσήματα που πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο της δράσης E6 του προγράμματος

Την Παρασκευή 23 Νοεμβρίου 2018 πραγματοποιήθηκε στην Πρέσπα ημερίδα με τίτλο «Συμβολή στη διαχείριση μαζικών προσβολών υδρόβιων πουλιών από λοιμώδη νοσήματα». Μεταξύ των προσκεκλημένων ήταν ο Δήμος Πρεσπών, ο Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Πρεσπών (ΦΔΕΠαΠ), το Τμήμα Κτηνιατρικής της Δ/νσης Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής της Περιφερειακής Ενότητας Φλώρινας, οκτώ άλλοι Φορείς Διαχείρισης σημαντικών προστατευόμενων υγροτόπων της χώρας, άλλες περιφερειακές αρχές, συμπεριλαμβανομένων της Δ/νσης Δασών Φλώρινας και των Δ/σεων Υδάτων και Περιβάλλοντος & Χωρικού Σχεδιασμού Δυτικής Μακεδονίας της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Ηπείρου και Δυτικής Μακεδονίας (ΑΔΗΔΜ), εκπρόσωποι Κέντρων Περίθαλψης Άγριας Ζωής και τοπικοί φορείς, συμπεριλαμβανομένων των συλλόγων αλιέων και κτηνοτρόφων, του συνεταιρισμού φασολοπαραγωγών "ΠΕΛΕΚΑΝΟΣ" και του Τοπικού Οργανισμού Εγγείων Βελτιώσεων (ΤΟΕΒ).

Στην έναρξη της ημερίδας απεύθυναν χαιρετισμούς εκπρόσωποι του Δήμου Πρεσπών, του ΦΔΕΠαΠ και της ΕΠΠ. Ο Γιώργος Κατσαδωράκης, επιστημονικός σύμβουλος της ΕΠΠ, ο οποίος είχε και ρόλο συντονιστή της ημερίδας, έκανε μια γενική παρουσίαση του έργου LIFE Prespa Waterbirds, με στόχο την ενημέρωση των προσκεκλημένων για το έργο και τους κύριους στόχους του.

Μετά από αυτή την εισαγωγική παρουσίαση, τρεις Φορείς Διαχείρισης σημαντικών ελληνικών υγροτόπων, όπου στο παρελθόν σημειώθηκαν περιστατικά μαζικών θανάτων υδρόβιων πουλιών, έκαναν συνοπτικές παρουσιάσεις των περιστατικών, καθώς και των ενεργειών στις οποίες προέβησαν οι ίδιοι ή άλλοι αρμόδιοι φορείς. Η ΕΠΠ είχε ζητήσει εκ των προτέρων από τους εν λόγω φορείς να μοιραστούν την εμπειρία τους, με στόχο την επωφελή ενημέρωση όλων και τη συμβολή αυτών των παρουσιάσεων στη διεξαγωγή μιας γόνιμης συζήτησης.

Η Λίλα Κάρτα από τον Φορέα Διαχείρισης Κορώνειας - Βόλβης - Χαλκιδικής παρουσίασε το ιστορικό των περιστατικών μαζικών θανάτων υδρόβιων πτηνών που προκλήθηκαν από αλλαντίαση επί σειρά ετών, από το 1995 και μετά, με αποκορύφωμα το 2004, όταν πάνω από 30.000 πουλιά βρέθηκαν νεκρά, μεταξύ των οποίων 230 αργυροπελεκάνοι. Σημειώνεται ότι όλα τα περιστατικά συνέβησαν πριν από την ίδρυση του φορέα. Τα εν λόγω κρούσματα αλλαντίασης στην Κορώνεια προκλήθηκαν ως αποτέλεσμα της μείωσης της στάθμης της λίμνης σε συνδυασμό με περιστατικά οξείας βιομηχανικής ρύπανσης και μεγάλο φόρτο από ακατέργαστα αστικά λύματα.

Ακολούθως, ο Δημήτρης Μιχαλάκης και ο Γιάννης Βέργος από τον Φορέα Διαχείρισης Κάρλας – Μαυροβουνίου – Κεφαλόβρυσου Βελεστίνου – Δέλτα Πηνειού παρουσίασαν τα ανησυχητικά περιστατικά μαζικών θανάτων αργυροπελεκάνων (αξίζει να αναφερθεί ότι η αποικία αργυροπελεκάνου της Κάρλας έχει καταστεί τα τελευταία χρόνια η δεύτερη μεγαλύτερη της χώρας) και άλλων υδρόβιων πουλιών που λαμβάνουν χώρα σχεδόν κάθε καλοκαίρι τα τελευταία χρόνια. Είναι πιθανό ότι, όπως και στην περίπτωση της Κορώνειας, τα χαμηλά επίπεδα οξυγόνου στη λίμνη, οι υψηλές θερμοκρασίες και η μικρή ποσότητα νερού ευνόησαν την ανάπτυξη και διάχυση ενός θανατηφόρου παράγοντα (πιθανώς κυανοτοξίνες σύμφωνα με μια μελέτη) που προκάλεσε το θάνατο ψαριών και πτηνών. Δυστυχώς δεν διερευνήθηκε η πιθανή ύπαρξη του κλωστρίδιου της αλλαντίασης. Οι εκπρόσωποι του φορέα επισήμαναν τις δύσκολες συνθήκες που κλήθηκαν να αντιμετωπίσουν, όπως η συλλογή, η δειγματοληψία και η διαχείριση ενός πολύ μεγάλου αριθμού νεκρών πτηνών.

Τέλος, η Ελένη Μακρυγιάννη από τον Φορέα Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών Δέλτα Έβρου και Σαμοθράκης παρουσίασε τα περιστατικά μαζικών θανάτων βουβόκυκνων και άλλων πουλιών που προκλήθηκαν το 2006 από ιό της γρίπης των πτηνών και έκανε αναφορά στη συνεργασία με τις τοπικές και εθνικές αρχές καθώς και τη συμμετοχή του φορέα σε διεθνείς μελέτες για τη γρίπη των πτηνών.

Συνοψίζοντας τα συμπεράσματα που προέκυψαν από τις παρουσιάσεις των τριών φορέων διαχείρισης: επισημάνθηκε μια σειρά δύσκολων στην αντιμετώπιση θεμάτων, όπως η συλλογή και η διαχείριση νεκρών άγριων πτηνών, η δυσκολία εντοπισμού των υπεύθυνων ατόμων και αρχών για μια σειρά θεμάτων, τα προβλήματα συντονισμού, καθώς και η σύγχυση που μπορεί να προκληθεί στην τοπική κοινωνία εξαιτίας ασαφών ή λανθασμένων ειδήσεων από τα Μ.Μ.Ε. Οι εκπρόσωποι των φορέων διαχείρισης εξέφρασαν επίσης ανησυχίες για διάφορα θέματα οργανωτικής και διοικητικής φύσης, συμπεριλαμβανομένων των προβληματικών διαδικασιών επικοινωνίας με τις κτηνιατρικές και άλλες αρμόδιες αρχές, την πολυπλοκότητα και τα ενδεχόμενα κενά στη σχετική νομοθεσία και ζητήματα που σχετίζονται με την έλλειψη προσωπικού και κατάρτιση των δημοτικών και άλλων αρμόδιων αρχών. Επιπλέον, εξέφρασαν ανησυχίες σχετικά με κάποια τεχνικά ζητήματα, όπως το πώς αντιμετωπίζονται περιστατικά μεγάλου αριθμού ημιθανών/άρρωστων πτηνών ή πόσες ημέρες πρέπει να περάσουν πριν θεωρηθεί το φαινόμενο λήξαν.

Μετά τις παρουσιάσεις των φορέων διαχείρισης, η Όλγα Αλεξάνδρου από την ΕΠΠ παρουσίασε διεξοδικώς τη δράση Α5 του προγράμματος LIFE Prespa Waterbirds με τίτλο «Οδηγίες για την αντιμετώπιση περιστατικών μαζικών νοσήσεων πελεκάνων» κάνοντας εκτενή αναφορά στο σκεπτικό της και στη διαδικασία που ακολουθήθηκε για την δημιουργία του τοπικού σχεδίου συντονισμού δράσεων μεταξύ του Δήμου Πρεσπών, του

ΦΔΕΠΑΠ και της ΕΠΠ και τέλος παρουσιάζοντας αναλυτικά το υλικό που παράχθηκε στο πλαίσιο της δράσης.

Οι συμμετέχοντες διαπίστωσαν ότι το υλικό που παράχθηκε από την ΕΠΠ στο πλαίσιο της δράσης Α5 εξετάζει και αντιμετωπίζει σημαντικό μέρος των προβλημάτων που ανέπτυξαν στις παρουσιάσεις τους οι τρεις φορείς διαχείρισης. Το γεγονός αυτό επαινέθηκε από τους συμμετέχοντες, συμπεριλαμβανομένων των εκπροσώπων του Τμήματος Κτηνιατρικής Φλώρινας (του συντονιστή Κωνσταντίνου Ραπτόπουλου και του υπεύθυνου για την Πρέσπα Γεώργιου Καλογήρου), οι οποίοι το χαρακτήρισαν πρωτοποριακό εγχείρημα.

Στη συζήτηση που ακολούθησε, οι εκπρόσωποι του Τμήματος Κτηνιατρικής παρείχαν απαντήσεις σε ερωτήσεις και επισήμαναν κάποια νομοθετικά κενά και αδυναμίες του κρατικού μηχανισμού αντίδρασης. Συγκεκριμένα, ανέφεραν ότι παρόλο που υπάρχει ένα λεπτομερές εθνικό πρόγραμμα για την αντιμετώπιση της γρίπης των πτηνών, κάτι τέτοιο δεν προβλέπεται στην περίπτωση της αλλαντίασης των πτηνών, καθώς αυτή δεν ενέχει σοβαρούς κινδύνους για την υγεία του ανθρώπου. Όσον αφορά τη διαχείριση των νεκρών άγριων πτηνών, προτάθηκε από τους κτηνιάτρους να συνάπτουν οι δημοτικές αρχές που γειτνιάζουν με υγρότοπους σύμβαση με κάποια εταιρεία διαχείρισης αποβλήτων, στην αρχή κάθε έτους, προκειμένου να είναι προετοιμασμένες σε περίπτωση μαζικών θανάτων άγριων πτηνών. Επίσης έδωσαν έμφαση στο γεγονός ότι ο ρόλος των κτηνιατρικών αρχών είναι κυρίως για να συμβουλευεί και να επιτηρεί, και όχι για να συλλέγει ή να θάβει τα νεκρά άγρια πτηνά και ότι την ευθύνη για αυτό την έχει η εκάστοτε δημοτική αρχή. Τέλος, αναφέρθηκαν σε αδυναμίες του συστήματος που σχετίζονται με την καθυστέρηση στην ανάλυση των δειγμάτων με αποτέλεσμα καθυστερήσεις στη λήψη των κατάλληλων μέτρων.

Στη συνέχεια, ο Στέφανος Δόντσιος, εκπρόσωπος του Τμήματος Περιβαλλοντικού και Χωρικού Σχεδιασμού της ΑΔΗΔΜ έθεσε το ζήτημα της διαχείρισης των νεκρών άγριων πτηνών ως αποβλήτων. Ο κ. Δόντσιος ανέφερε ότι, σύμφωνα με τη νομοθεσία, τα νεκρά άγρια πτηνά θεωρούνται ζωικά υποπροϊόντα και πρέπει να αντιμετωπίζονται ανάλογα. Περιέγραψε επίσης τις ενέργειες που είναι απαραίτητες για την αποτελεσματική διαχείριση των νεκρών άγριων πτηνών και συμφώνησε με την προαναφερθείσα πρόταση των κτηνιάτρων για σύναψη σύμβασης μεταξύ δημοτικής αρχής και εταιρείας διαχείρισης αποβλήτων. Τόσο ο ίδιος όσο και η Ελπίδα Γρηγοριάδου, εκπρόσωπος του Τμήματος Παρακολούθησης και Προστασίας των Υδατικών Πόρων της ΑΔΗΔΜ, εξέφρασαν την επιδοκιμασία τους για τη συνεργασία των τοπικών φορέων στην Πρέσπα και το υλικό που παράχθηκε στο πλαίσιο της δράσης Α5 του προγράμματος LIFE Prespa Waterbirds.

Κατόπιν, ο Σταύρος Καλπάκης, εκπρόσωπος του Κέντρου Περίθαλψης άγριων Ζώων "Δράση για την Άγρια Ζωή" και ο Φώτης Περγαντής, Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου του Φορέα Διαχείρισης Λιμνοθάλασσας Μεσολογγίου – Ακαρνανικών Ορέων, παρομοίως επαινέσαν την προσπάθεια της ΕΠΠ και του τοπικού σχήματος συνεργασίας που δημιουργήθηκε μέσω του LIFE Prespa Waterbirds και τόνισαν την ανάγκη να υπάρξουν αντίστοιχες προσπάθειες και σε άλλους υγρότοπους που φιλοξενούν μεγάλο αριθμό υδρόβιων πτηνών. Ο κ. Περγαντής ανέφερε επίσης ότι η ημερίδα θα μπορούσε να δώσει το έναυσμα για περαιτέρω συζήτηση με τους αρμόδιους κρατικούς φορείς με στόχο τη βελτίωση των διαδικασιών και την πιθανή συμπλήρωση των νομικών κενών που εντοπίστηκαν.

Βασικά συμπεράσματα

1. Οι συμμετέχοντες επικρότησαν το τοπικό σχέδιο συντονισμού δράσεων της Πρέσπας που δημιουργήθηκε στο πλαίσιο της δράσης A5 και επεσήμαναν ότι τέτοιου είδους τοπικά σχήματα πρέπει να αναπτυχθούν σε όλους τους σημαντικούς υγρότοπους της χώρας.
2. Οι συμμετέχοντες συμφώνησαν ότι τέτοιου είδους σχέδια θα πρέπει να θεσπιστούν σε «καιρό ειρήνης», δηλαδή πριν από την εμφάνιση μιας νόσου, ώστε να εξασφαλιστεί η αποτελεσματική αντίδραση στο συντομότερο δυνατό χρόνο. Για την δημιουργία τέτοιων σχημάτων απαιτείται μακροχρόνια δέσμευση και ενασχόληση και οι εκπρόσωποι των φορέων διαχείρισης δεσμεύτηκαν να εργαστούν προς αυτή την κατεύθυνση.
3. Επισημάνθηκε ο σημαντικός ρόλος των φορέων διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών για την αποτελεσματική διαχείριση τέτοιων περιστατικών (για παράδειγμα, ο έγκαιρος εντοπισμός των μαζικών θανάτων άγριων πτηνών).
4. Διαπιστώθηκαν διοικητικές αδυναμίες και νομικά κενά όπως η ασάφεια όσον αφορά τη διαχείριση νεκρών άγριων πτηνών, η καθυστέρηση στην ανάλυση των δειγμάτων και η έλλειψη εθνικού σχεδίου έκτακτης ανάγκης για την πρόληψη και τον έλεγχο της αλλαντίασης των πτηνών.
5. Η προσπάθεια της ΕΠΠ πρέπει να αποτελέσει το έναυσμα για περαιτέρω συζήτηση μεταξύ της κοινωνίας των πολιτών και των αρμόδιων κρατικών αρχών, ώστε να συμβάλει στην ενίσχυση των διαδικασιών και να συμπληρώσει τα νομικά κενά που εντοπίστηκαν.
6. Αναγνωρίστηκε η αναγκαιότητα δημιουργίας τοπικών σχεδίων έκτακτης ανάγκης, ιδίως σε υγρότοπους ευαίσθητους στην αλλαντίαση των πτηνών, όπως η Κάρλα και η Κορώνεια.
7. Τόσο οι περιφερειακές κτηνιατρικές όσο και οι περιβαλλοντικές αρχές συνέστησαν στις δημοτικές αρχές με σημαντικούς υγρότοπους στις περιοχές τους να συνάπτουν σύμβαση με μια εξειδικευμένη εταιρεία διαχείρισης αποβλήτων για την αποτελεσματική διαχείριση των νεκρών άγριων πτηνών.

Προσάρτημα Ι – Πίνακας συμμετεχόντων

α/α	Όνοματεπώνυμο	Φορέας
1	Μιχάλης Πετράκος	Δήμος Πρεσπών
2	Ιωάννης Κασβίκης	Φορέας Διαχείρισης Λιμνοθάλασσας Μεσολογίου - Ακαρνανικών Ορέων
3	Λαμπριανή Αναστασιάδου	Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Πρεσπών
4	Δημήτρης Μπαρέλος	Φορέας Διαχείρισης Αμβρακικού Κόλπου-Λευκάδας
5	Γεώργιος Ηλιάδης	Φορέας Διαχείρισης Δέλτα Έβρου και Σαμοθράκης
6	Ελένη Μακρυγιάννη	Φορέας Διαχείρισης Δέλτα Έβρου και Σαμοθράκης
7	Σοφία Γλούφτση	Δ/νση Δασών Φλώρινας
8	Παναγιώτης Παράσχου	Δ/νση Δασών Φλώρινας
9	Δημήτρης Μιχαλάκης	Φορέας Διαχείρισης Κάρλας - Μαυροβουνίου - Κεφαλόβρυσου Βελεστίνου - Δέλτα Πηνειού
10	Στέλλα Αναγνώστου	Φορέας Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών Θερμαϊκού Κόλπου
11	Εύα Κατράνα	Φορέας Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών Θερμαϊκού Κόλπου
12	Βαρβάρα Νούτσου	Φορέας Διαχείρισης Λίμνης Παμβώτιδας Ιωαννίνων
13	Παναγιώτης Νίτας	Φορέας Διαχείρισης Λίμνης Παμβώτιδας Ιωαννίνων
14	Γιάννης Βέργος	Φορέας Διαχείρισης Κάρλας - Μαυροβουνίου - Κεφαλόβρυσου Βελεστίνου - Δέλτα Πηνειού
15	Λητώ Παπαδοπούλου	Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Πρεσπών
16	Κώστας Παπαδόπουλος	Φορέας Διαχείρισης Λίμνης Κερκίνης
17	Μυρσίνη Μαλακού	Εταιρία Προστασίας Πρεσπών
18	Θεόδωρος Ναζηρίδης	Φορέας Διαχείρισης Λίμνης Κερκίνης
19	Τριανταφυλλιά Γκώγκου	Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Πρεσπών
20	Αμαλία Τοπαλοπούλου	Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Πρεσπών
21	Ευφροσύνη Μαρίνου	Δ/νση Υδάτων Δυτ. Μακεδονίας Αποκεντρωμένης Διοίκησης Ηπείρου - Δυτ. Μακεδονίας
22	Στέφανος Δόντσιος	Δ/νση Περιβάλλοντος & Χωρικού Σχεδιασμού Δυτικής Μακεδονίας Αποκεντρωμένης Διοίκησης Ηπείρου - Δυτ. Μακεδονίας
23	Πηνελόπη Καραγιάννη	Δράση για την Άγρια Ζωή
24	Αθηνά Πατσιά	Φορέας Διαχείρισης Κορώνειας – Βόλβης - Χαλκιδικής
25	Ευαγγελία Κάρτα	Φορέας Διαχείρισης Κορώνειας – Βόλβης - Χαλκιδικής
26	Σταύρος Καλπάκης	Δράση για την Άγρια Ζωή
27	Φώτης Περγαντής	Φορέας Διαχείρισης Λιμνοθάλασσας Μεσολογίου - Ακαρνανικών Ορέων
28	Όλγα Αλεξάνδρου	Εταιρία Προστασίας Πρεσπών
29	Victoria Saravia	Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία
30	Γιώργος Κατσαδωράκης	Εταιρία Προστασίας Πρεσπών
31	Γεώργιος Καλογήρου	Δ/νση Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής Περιφερειακής Ενότητας Φλώρινας
32	Κωνσταντίνος Ραπτόπουλος	Δ/νση Αγροτικής Οικονομίας και Κτηνιατρικής Περιφερειακής Ενότητας Φλώρινας
33	Ειρήνη Κουτσερή	Εταιρία Προστασίας Πρεσπών
34	Ελπίδα Γρηγοριάδου	Δ/νση Υδάτων Δυτ. Μακεδονίας Αποκεντρωμένης Διοίκησης Ηπείρου - Δυτ. Μακεδονίας
35	Ευάγγελος Ρέππας	Σύλλογος Κτηνοτρόφων Πρέσπας

Προσάρτημα II – Πρόγραμμα ημερίδας

ΕΤΑΙΡΙΑ
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ
ΠΡΕΣΠΩΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΗΜΕΡΙΔΑΣ

Συμβολή στη διαχείριση μαζικών προσβολών υδρόβιων πουλιών από λοιμώδη νοσήματα στο Εθνικό Πάρκο Πρεσπών

Παρασκευή 23 Νοεμβρίου 2018, Παλιό Δημαρχείο, Λαιμός Πρεσπών

10.00-10.15 Χαιρετισμοί

10.15-10.35 Παρουσίαση προγράμματος LIFE Prespa Waterbirds - Δράσεις για την προστασία των υδρόβιων πουλιών στην Μικρή Πρέσπα: συμβάλλοντας στην προσαρμογή του οικοσυστήματος στην κλιματική αλλαγή και δημιουργώντας οφέλη για την τοπική κοινωνία -Εταιρία Προστασίας Πρεσπών

10.35-10.55 Διαχείριση περιστατικών μαζικών θανάτων υδρόβιων πουλιών στην Κορώνεια - Φορέας Διαχείρισης Κορώνειας-Βόλβης-Χαλκιδικής

10.55-11.15 Διαχείριση περιστατικών μαζικών θανάτων υδρόβιων πουλιών στην Κάρλα - Φορέας Διαχείρισης Κάρλας-Μαυροβουνίου-Κεφαλόβρυσου Βελεστίνου-Δέλτα Πηνειού

11.15-11.45 Διάλειμμα

11.45-12.05 Διαχείριση περιστατικών προσβολής υδρόβιων πουλιών από λοιμώδη νοσήματα στο Δέλτα Έβρου - Φορέας Διαχείρισης Δέλτα Έβρου

12.05-12.25 Παρουσίαση δράσης «Συμβολή στη διαχείριση μαζικών προσβολών υδρόβιων πουλιών από λοιμώδη νοσήματα στο Εθνικό Πάρκο Πρεσπών» - Εταιρία Προστασίας Πρεσπών

12.25-13.00 Συζήτηση

13.00-14.00 Γεύμα (μπουφές)

Η ημερίδα συνδιοργανώνεται από την Εταιρία Προστασίας Πρεσπών, τον Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Πρεσπών και τον Δήμο Πρεσπών. Η ημερίδα περιλαμβάνεται στις δράσεις του προγράμματος LIFE15NAT/GR/000936 - Prespa Waterbirds και έχει ως στόχο να συμβάλει στην αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση περιστατικών μαζικών προσβολών των υδρόβιων πουλιών από λοιμώδη νοσήματα, μέσω βελτίωσης του συντονισμού ανάμεσα στους τοπικούς φορείς.

